

Anna-Liisa Soininen

VUORTEN VARJOSSA

VUORTEN VARJOSSA

VUORTEN VARJOSSA

Anna-Liisa Soininen

2014

Kustantaja BoD – Books of Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja BoD – Books of Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN 978-952-286-910-4

Kiitokset Mirnalla ja Marikalle

Prologi

Dieselmoottorin vaimea surina hukkui linja-auton yläpuolella huojuvien lehvien havinaan ja läheiseen rantaan iskeytyvien tyrskyjen ikuiseen, yksitotiseen pauhuun puoliunionisten lomalaisten valuessa matkatavaroineen vaisuna joukkona sivukadulla seisovan bussin viereen.

Matkaoppaan pirteä ääni kantautui auton ovelta: ”Hyvää huomenta teille kaikille.” Nainen hypähti alas kadulle ja jatkoi: ”Ennen kun nousette autoon, kertokaa minulle nimenne. Annan teille mielipidelomakkeen perhekunnittain. Voitte vastata kyselyyn joko heti tai sitten postittaa sen meidän pääkonttoriimme Suomessa.”

Kadunpätkä tyhjeni nopeasti lentokenttäkuljetukselle lähtevän kulkuvälineen täyttyessä lähes viimeistä paikkaa myöten. Enää vain matkaopas Virpa Vainio seisoj ulkona kädessään yksi kyselykaava-ke. Hän tarkasti ruksaamattoman nimen matkustajaluettelosta, johon oli merkitty myös asiakkaan varausnumero, hotelli ja lähtöpäivä. Livahtiko se ihminen ohitse huomaamattani, Virpa Vainio ihmetteli. Hän kiipesi autoon, suoristi vaaleansinistä jakkuaan ja nosti mikrofonin suunsa eteen.

”Onko teillä kaikilla nyt tämä kyselylomake?” Virpa heilutteli paperiarkkia päänsä yläpuolella. Kun kieltävää vastausta ei kuulunut, hän tiedusteli, onko Susanna Lind-Mäkinen paikalla, mutta kukaan ei tunnustanut olevansa oppaan kaipaama nainen. Virpa jätti voimasan sanomatta ja kysyi sen sijaan, oliko paikalla jotakuta, joka tunsikyseisen naishenkilön. Toisilleen vieraat matkalaiset vilkuilivat uteliaasti ympärilleen ja hiljaisuus syveni entisestään.

Voi luoja, Virpa huokasi ja kysyi kuljettajalta, kuinka kaukana hotelli Veleta oli. Saatuaan kuulla sen olevan sadan metrin päässä, hän ilmoitti menevänsä hakemaan sieltä matkustajaa, joka puuttuu vielä bussista.

Kuljettaja – David – katsahti kelloaan. ”Aikaa viisi ja puoli minuuttia.”

Mikä Susanna Lind-Mäkinen mahtoi olla naisiaan, Virpa pohti

juostessaan kohden rantaa. Oliko tämä niitä yksinäisiä piruparkoja joista hän oli kuullut jos minkälaisia juttuja: ikääntyneitä eilispäivän prinsessoja, jotka käpertyivät rahanahneiden gigoloiden kainaloon, viettivät koston lemmenlomansa ja unohtivat huurupäissään paluulennon kotimaahan.

Tai se ihminen on yksinkertaisesti vain nukkunut pommiin, mikä oli ymmärrettävää, olihan kello vasta kolme aamulla, Virpa sovitteli äskeistä kielteisyyttään; oppaan ei sopinut arvostella turisteja, joiden käsissä jokapäiväinen leipä oli. Ymmärrettävää, mutta ei suotavaa, hän tuhahti avatessaan hotellin ovea.

Parhaat poikavuotensa kauan sitten ohittanut hotellivirkailija – kaulassa killuvan henkilökortin mukaan Julio – terästäytyi, hieraisi niskaansa ja alkoi etsiä kaivatun asiakkaan huoneen numeroa Virpa Vainion pyynnöstä. Virpasta näytti siltä, ettei mies hallinnut kunnolla edes aakkosia, niin hitaasti ja kömpelösti tämä käsitteli näppäimistöä tiskin takana.

”Viisisataayksi”, Julio murahti vihdoin viiksiensä alta.

”Onko hänet kirjattu ulos huoneestaan?”

”Ei ole”, Julio jatkoi murinaansa katse tiiviisti tietokoneen näyttösä.

Kiukku kihisi Virpan päässä: arvasinhan minä sen, nainen vetelee sikeitä autuaan tietämättömänä siitä, että hänen pitäisi istua jo bussissa turvavöihin sidottuna. Suoraan sanoen häntä ketutti, aamu ei ollut hänen parhaimpiaan. Hänet oli hälytetty eilen iltapäivällä tuuraamaan muutaman tunnin varoitusajalla Satu Aartosta, joka joutui matkustamaan Suomeen siellä tapahtuneen äkillisen sairastapauksen vuoksi. Onneksi hengenvaaraa ei Sadun isällä kuulemma enää ole, mutta Virpan kauan odotetut vapaapäivät olivat soiton myötä valahtaneet aaltoihin ja merikroteille.

”Oletko ystävällinen ja soitat huoneeseen”, Virpa pyysi ja muljautti mieheen äkäisemmän katseen kuin mitä tarkoitti. Eihän se ollut tuon miehen syy, jos nainen ei herännyt ajoissa. Paitsi, jos tämä oli tilannut herätyksen, mutta mies oli unohtanut tehdä sen, sekin saattoi olla mahdollista, kun katseli virkailijan uneliasta toimintaa. Nyt

mies kuitenkin tarttui luuriin rivakasti ja näppäili huoneen numeron pikavauhtia. Molemmat jäivät odottamaan vaiti puhelimen hälytysäänien kaikuessa taustalla vaimeana. Kun puheluun ei vastattu toiseen yrittämisen jälkeen, oppaan ärtymys kasvoi moninkertaisesti. Helkkarin helkkari, hänen oli pakko mennä tarkistamaan tilanne paikalle.

Virpa paukutti nyrkkiään huoneiston 501 oveen, mutta se pysyi tiukasti kiinni, vain äänettömyys kaikui hotellin käytävällä. Hän avasi oven virkailijalta saamallaan kortilla ja kurkisti ovenraosta huudellen haloota, mutta sisältä ei kuulunut edelleenkään mitään. Pimeydessä huokuva hiljaisuus oli suorastaan karmivaa; mitä kammottavia salaisuuksia asunto pitäisikään sisuksissaan. Virpan mieleen tulvi kuvia puukotetusta naisesta, joka virui lattialla verissään tekemässä kuolemaa. Tai sitten tämä lojui vuoteessa sikahumalassa pää sekaisin. Kuollut turisti olisi sittenkin parempi, hän naurahti sarkastisesti, selaisesta huolehtisivat poliisit, mutta kannista naista hän ei saisi millään ilveellä raahattua bussiin omin voimin.

Ei auta itku markkinoilla, perusluonteeltaan optimistinen matkaopas jupisi ja päätti tehdä pikaisen tupatarkastuksen huoneistoon, jonka pohjapiirros oli hänelle vieras.

"Susanna, oletko täällä?" hän huhui astuttuaan kynnyksen yli ja napsautti sähkökatkaisijaa, joka erottui oviseinällä kadulta heijastuvassa niukassa valossa. "Ohoh", hän äännähti hämmästyneenä valon syttyessä kattolamppuun. Avainlukijassa tökötti kortti; asukas oli sittenkin paikalla, vaikkei häntä näkynyt eikä kuulunut. Ainostaan iso, punainen matkalaukku, joka könötti oppaan jalkojen juuressa, juorusi, että huoneistossa pitäisi olla myös sen omistaja. Kahvasta roikkui matkatoimiston osoitelappu, josta näkyi, että se kuului kaivatulle Susanna Lind-Mäkiselle. "Onpas kevyt", Virpa totesi nostaessaan laukun sivuun ja astui eteenpäin.

Vasemmalla oli keittosyvennys, joka oli erotettu baaritiskillä oleskelutilasta, jota hallitsi kangasverhoiltu puusohva, ruokapöytä ja korkea musta lipasto. Näytti aivan siltä kuin tavarat olisi jo pakattu matkalaukkuun, sillä ainoatakaan henkilökohtaista varustetta ei osunut

Virpan silmiin.

Avonaisesta makuuhuoneen ovesta näki, ettei vuoteissa maannut ketään: sängyt olivat siististi pedatut kuin huonesiivoojan jäljiltä. Hän oli jo menossa parvekkeelle, kun hänen mieleensä tuli tarkastaa sängynaluset, mutta kaivattu nainen ei piileskellyt niiden kään alla.

Se siitä pommiin nukkumisesta sitten, Virpa puuskahti väsyneesti ja suoristi selkäänsä kohauttaen olkapäitään lannistuneena. Hän avasi parvekkeen oven todetakseen, että sen takana oli vain kerta-käyttömuki sekä tyhjä tuhkakuppi. Hän kurottautui teräskaiteen yli nähdäkseen kadulle, mutta kiveyksellä ei maannut laidan yli lentänyttä naisturistia sen paremmin kuin kesken matkan sammunutta paikallista juhlijaakaan.

Sadatellen hän kopautti kylpyhuoneen ovea, jottei nainen nolos-tuisi, jos hänet tavataan kylpyammeessa paikallisen rattopojan sylis-sä. Laskostetut pyyhkeet ammeen reunalla vahvistivat sen, että ho-tellivieras oli lähtenyt ennen siivoojan käyntiä. Mutta milloin, Virpa mietti katsoessaan ovipeilillä varustettuun vaatekaappiin kylpyhuo-neen vieressä. Kaapin ummehtuneista sisuksista löytyi ainoastaan sekalainen joukko vanhoja vaatepuita.

Ennen poistumistaan Virpa vilkaisu jääkaappiin. Ovihyllyssä nö-kötti lasitölkki puolillaan oliiveja ja vajaa valkoviinipullo. Niistä oli pääteltävissä, ettei kaksiossa ollut asunut aave vaan elävä ihminen. Hän otti käteensä avatun kerrosvoileipäpakkauksen. Kalkkunaa, Virpa nuuhkaisi todeten jäljelle jääneen leivän olevan vielä syömä-kelpoista, vaikka parasta ennen päivä oli mennyt umpeen jo pari päivää sitten. Ruuan tuoksu nosti veden kielelle ja pani tyhjän suolis-ton kouristelemaan. Ei olisi pitänyt tyytyä pelkkään tuoremehulasilli-seen, vaan nauttia kunnon aamiaisen aamupuuroineen, jonka kes-kellä kellui kraatterin syvyinen voisilmä.

Virpa otti matkalaukun käteensä, se oli vietävä vastaanottoon säilytykseen. Oli järkeenkäypää, että ruokaa jäi jääkaappiin, mutta että kokonainen matkalaukku unohtui, se oli outoa. Missä helkutissa nainen saattoi olla? Ja miten tällaisissa tapauksissa pitäisi toimia?

Virpa pudisteli päätänsä tilatessaan hissiä ja silmäili avainkorttia, jonka hän oli napannut seinärasistiasta: pitäisikö hänen tehdä katoamisilmoitus paikalliselle poliisille vai kuuluiko se omaisten velvollisuuksiin? Tilanne oli sangen epätavallinen, kukaan ei ollut koskaan aikaisemmin jäänyt paluulennolta hänen puolen vuoden pituisen matkaopasuransa aikana. Hölkyttäessään bussille hän mietti, oliko Susanna Lind-Mäkisestä jäljellä enää vain kirkkaanpunainen matkalaukku?

Luku 1

Hittiwatin näyteikkuna oli vihdoin valmis. Kaksitoista kultaista enkeliä leijaili eteerisinä hahmoina tummansinistä taustaa vasten hopeanhoitoisen kuusimetsän yläpuolella. Susanna oli kerännyt aineistoa jouluikkunaa varten lokakuusta asti, koonnut ja maalannut iltaisin lavasteita ja sommitellut organzasta kullankeltaiset enkelipuvut, jotka hän oli pukeutunut barbienukkien päälle. Siivet hän oli kyhännyt pahvista, tyllistä ja pumpulista; niiden tekeminen oli ollut kaikkein hankalinta. Nuket hän oli kiinnittänyt alumiinifoliolla päällystettyyn vantteeseen, joka oli ripustettu nailonsiimoilla kattokoukkuihin. Hän oli taivutellut ohuen kuparilangan avulla minivalosarjan kiertämään nukkien pään päälle. Enkelit säihkyivät hämyisessä maisemassa kuin himmeät tähdet yötaivaalla.

Susanna kipaisi ulos ties monennenko kerran illan mittaan. Hän vetäisi vetoketjun kiinni ylös leukaan asti kylmän pohjoisviiman puhaltaessa ohuen fleecepuseron läpi.

Oli alkanut sataa lunta. Hiljalleen leijuvat hiutaleet liimautuivat lasipintaan saaden näyteikkunan näyttämään entistäänkin jouluisemalta. Mielihyvä karehti Susannan huulilla, kun hän arvioi aikaansaannostaan vertaillen koristelua edellisvuotiseen, jolloin ikkunassa oli kiemurrellut pienoisorautatie. Hitaasti puksuttava punainen veturi kolmine avovaunuineen oli kuljettanut lahjapaketteja lumisessa maisemassa joulutonttujen istuessa lahjojen joukossa. Tenavat olivat seisoneet ulkona nenä kiinni näyteikkunaruudussa ja napittaneet junaa osoitellen sitä pienillä sormillaan. Susanna ei tiennyt, saisivatko enkelit yhtä suuren suosion, mutta hänestä itsestään kokonaisuus oli onnistunut. Voisin ilmoittautua jouluikkunakilpailuun; palkintomattaka keväiselle Madeiralle antaisi mukavasti potkua talvisen hiljaiselon jälkeen ennen kesäsesonkia. Aikeestaan riehaantuneena hän pyyhkäisi portaille ja oli lentää selälleen kostean lumen liukastamalla as-

kelmalla. Leuto sää oli kylmenemään päin.

Vaikka somistaminen oli venynyt pitkälle iltaan, odotettu lopputulos karkotti väsymyksen. Sen sijaan se ei ollut vienyt mennessään vatsassa kurnivaa nälkää. Susanna asetti mikroon kinkkupitsan palkan, sen mitä oli jäänyt jäljelle lounaasta. Hän avasi matkapuhelimen, jota hän oli tarkoituksella pitänyt suljettuna, jottei kukaan pääsisi keskeyttämään hänen taiteellista luomisvirettään.

Hitto, hän tuhahti, kun puhelin alkoi lurittaa Time to say goodbye-melodiaa. Soittaja oli Keimo! Susanna katsoi seinäkelloa, joka oli viittä vaille kymmenen. Mitä se näin myöhään vielä haluaa? Keimo soitti ainoastaan silloin, kun hän tarvitsi jotain, ei milloinkaan vain rupatellakseen.

"Missä vitussa sä olet?" Sanat kaikuivat äkäisenä, ja Susanna tempasi puhelimen kauemmaksi korvastaan. "Minun olisi pitänyt olla lentokentällä jo aikaa sitten, mutta muija se vain pakoilee ties missä helvetissä puhelin kiinni."

Uskomatonta, Susanna henkäisi mielessään. "Lentokentällä, miksi ihmeessä?"

"Tyypillistä, idiootti." Repivät riitasoinnut terävöittivät aviomiehen möreää ääntä. "Kuuntelisit kerrankin, mitä sinulle puhutaan, etkä tököttäisi pihalla aivottomana lumiukkona. Tarvitsen kyydin viimeistään vartin päästä, joten siirrä luusi tänne ja vähän äkkiä. Sinä kantat vastuun, jos minä myöhästyin töistä."

Susanna laski kuuteentoista ja yritti pitää itsensä tyyneenä. "Myöhästyit töistä? En tiennytkään, että sinun piti lähteä jo tänään." Viikko sitten Keimo oli sanonut matkustavansa Kööpenhaminaan vasta huomenna maanantaina. Muuttuneista suunnitelmista hän ei ollut kuullut mitään, mutta miehelle olikin tyypillistä pimittää häneltä kaikki muut jutut paitsi salarakkaansa, joista hän vihjaili kavereilleen estotomasti Susannan kuullen.

Keimon vastaus oli pirullinen: "Se johtuu vain siitä, että sinä olet dementoitunut vanha akka. Vilkaisepa peiliin, jotta näet, minkälainen sinusta on tullut."

"Oletko sinä humalassa?" Susanna kysyi kommentoimatta parha-

usta, sillä miehen puhe sammalsi juuri ja juuri havaittavasti.

”Helvetti, se ei kuulu sulle”, Keimo ärähti ja katkaisi puhelun.

Susanna pani lämmitetyn pitsanpalan takaisin kuljetuspakkaukseensa, sen nauttiminen täytyi jättää tuonnetumaksi, muuten se hullu mies voi olla vaaraksi ympäristölleen. Keimo ei käyttänyt taksia mihinkään aikaan vuorokaudesta, jos vaimo suinkin oli saatavilla. Kun kyseessä oli kustannukset Keimon omasta lompakosta, Susannan rooli oli olla ilmainen palvelija, jonka ei sopinut väittää vastaan.

”Ohi on taas kuukaudeksi”, Susanna ähkäisi ja veti happea syväälle mahanpohjaan asti ohjatessaan autonsa Turun lentokentältä Naantalia kohden. Matka taittui hitaasti, kun ajonopeutta ei voinut nostaa yli neljänsikymmenen kilometrin vastatuulen piiskatessa lumiräntää tahmeaksi kalvoksi tuulilasiin. Hän avasi autoradion. Nyt tarvitaan kuumottaville korville jotain viilentävää, hän mumisi etsiessään sopivaa asemaa.

Koneen lähtö oli viivästynyt, mikä sekin oli ollut Susannan vika Keimon näkemyksen mukaan. Hän oli joutunut odottamaan terminaalissa marisevan ja nalkuttavan miehen seurana, kunnes Kööpenhaminaan suuntaava lentokone ja puoliso pääsivät lopulta matkaan. Yhtä helvettiä tämä elämä, Susanna puristi rattia masentuneena paljaat kädet kohmeessa. Jopa ilo onnistuneesta jouluikkunasta oli haihtunut matkan varrella tipotiehensä.

Kotiin päästyään hän hotki jäähtyneen pitsan jämät seisaaltaan hämärässä keittiössä, joi lasin vettä ja raahusti sitten yläkertaan. Hän ei jaksanut mennä edes suihkuun, vaan riisuuduttuaan ja harjattuaan hampaat sujahti suoraan peiton alle. Mutta niin uupunut kuin hän olikin, hänen oli vaikea saada unta, kun mieltä painavat huolet nousivat pintaan jähmettyen rusentavaksi mytyksi rinnalle. Eniten häntä askarrutti tuleva joulumyynti. Joulukuu oli vuoden tuottoisin kuukausi, mutta tänä jouluna hän pelkäsi tuotteiden jäävän varaston hyllyille ihmisten säästäessä kaikesta pelätessään talouslaman vain syvenevän. Hyviä, vähänkäytettyjä lastenvaatteita oli kirpputorit pullollaan eivätkä ne maksaneet kuin murto-osan uuden vastaavan hinnasta.

Kyllästyneenä vainoaviin ajatuksiinsa hän käänsi kylkeään ja alkoi luetella numeroita edestakaisin monin eri tavoin, kunnes jossain vaiheessa nukahti levottomaan uneen.

Yhtäkkiä Susanna säpsähti, avasi silmänsä ja kuunteli hiljaisuutta hengitystään pidättäen. Jokin oli herättänyt hänet. Makuuhuoneen ainoa valonlähde oli matkakellon fosforinhoitoiset viisarit. Hän ojentaui ottamaan kellon käteensä ja tihrusti sitä luomiensa raosta. Ei vielä viittäkään, hän ynähti vääntäytyen takaisin makuulle, mutta nosti kauhuissaan päättään, kun ilmaa leikkasi kimeä ääni, joka kuului jostain epämääräisestä suunnasta seinien ulkopuolelta. Hän ponnisti itsensä ylös ja painoi kätensä rintalastalle, jottei rajusti hakkaava sydän olisi sinkoutunut pois paikaltaan. Sitten ääni lakkasi yhtä äkillisesti kuin se oli alkanutkin.

Susanna ei tohtinut sytyttää lamppua, vaan odotti vähän aikaa, jotta silmät mukautuisivat pimeyteen. Hän kipusi sängystä ja meni parvelle jääden seisomaan suojakaiteen taakse. Aavistus valoa heijastui kattoikkunasta ohuen lumivaipan alta. Hän katseli sydän läpäyttäen olohuoneeseen, mutta kun mitään epäilyttävää ei näkynyt, hän siirtyi portaikolle ja alkoi laskeutua varovasti keskikerroksen eteisaulaan.

Ujeltava tuulenpuuska heläytti olohuoneen ikkunaruujuja. Ahaa, valittaja taisi ollakin vain tuuli, Susanna henkäisi, tähän aikaan yöstä kuiskausten kuulostaa karjaisulta. Hän ehtisi torkkua vielä hetken ennen kuin hänen oli lähdettävä töihin tavanomaista aikaisemmin tavatakseen lasten kesä- ja syysvaatemallistoa esittelevän vaateedustajan.

Makuuhuoneen ovella Susannan sydän oli pysähtyä uudestaan hänen kuullessaan kolinaa kuistin suunnalta ja äskeinen pelontunne pyrki kurkkuun kahta pahempana. Susanna nieleskeli ilmaa: se on sittenkin murtovaras. Hän pyyhälsi portaat alas äänettömästi kaiteeseen nojaten ja mietti kuumeisesti, mikä työkalu sopisi parhaiten puolustamiseen. Veistä hän ei pystyisi käyttämään, sillä hän inhosi verta. Vasara olisi kaikkein paras, mutta sellainen oli etäällä autotalissa, siitä ei ollut hyötyä tähän hätään. Jos kolisija oli kesy taskuva-

ras, se saattaisi perääntyä nähdessään, että talossa oltiin kotona, mutta kovanluokan rikollinen ei kaihtaisi voimakeinoja saalista kärkeyssään.

Hiilihanko, Susanna keksi, se on sentään parempi kuin ei mitään. Hän lähti olohuoneeseen luoden silmäyksen avoimeen tuulikaappiin ja oli näkevinään ulko-oven kädensijan kääntyvän. Muuta ei tarvittu; hän jätti aseistuksen suunnitelmistaan ja aukaisi vaatekaapin liukuovet. Hyvällä tuurilla hän ehtisi juosta autotalliin. Hän heitti harteilleen lammaspusakan ja otti tuolilta olkalaukkunsa. Paljaisiin jalkoihinsa hän vetäisi ensimmäiset silmiin osuneet jalkineet – Keimon lenkkikossut – solmimatta niitä kiinni, sillä sellaiseen hänellä ei ollut riittävästi aikaa eikä kyllin vahvoja hermoja. Taakseen pälyilemättä, kaikki aistit valppaina hän suunnisti alakertaan johtaville portaille.

Äkkiä uikutus alkoi taas ja nyt kuulosti siltä kuin kissa olisi nautunut. Susanna vilkaisi olkansa yli kuistin suuntaan. Mustikka, sen täytyy olla meidän Mustikka! Helpotus oli niin suuri, että häntä alkoi naurattaa. Hän sytytti valot ja harppoi ulko-ovelle suomatta enää ajatustakaan ryöväreille.

Pohjoistuuli puhalsi Susannan yöpaidan läpi ja riuhtoi ovea. Hänen oli pidettävä ovesta kiinni kaksin käsin, ettei se olisi paiskautunut seinää vasten. Mustikka värjötteli märkänä ja viluisena kuistin lattialle kellahtaneen puutarhatuolin alla.

”Voi kulta, tule sisään lämmittelemään”, Susanna pyysi lempeästi. Hän avasi oven selälleen välittämättä tempoilevasta tuulesta. Tavallisesti arkaa ja ihmisiä kaihtavaa eläintä ei tällä kertaa tarvinnut toista kertaa käskää: se ampaisi suoraan tuulikaapin läpi aulaan.

”Huh, mikä ilma”, Susanna puistatteli seuratessaan kissaa, joka oli jo löytänyt turvapaikan ulkovaatekaapista. Se kyyristeli kenkien takana tapittaen Susannaa silmiin ollen valmiina pinkaisemaan pakoon vähäisestäkkin virheliikkeestä. Susannan sydän kutistui säälistä. Hän olisi kernaasti paketoinut laihan eläimen yllään olevaan lampaannahkaan, mutta eihän se olisi siihen suostunut. Parissa vuodesakaan Mustikka ei ollut oppinut luottamaan häneen sen vertaa, että olisi antanut koskettaa itseään.

Kulissiavioliitto on Susannalle vankila, josta on paettava
henkensä edestä.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi